

PHEGEA

driemaandelijks tijdschrift van de

VLAAMSE VERENIGING VOOR ENTOMOLOGIE

Afgiftekantoor 2170 Merksem 1

ISSN 0771-5277

Periode: juli – augustus – september 2003

Erkenningsnr. P209674

Redactie: Dr. J-P. Borie (Compiègne, France), Dr. L. De Bruyn (Antwerpen), T. C. Garvoet (Antwerpen), B. Goater (Chandlers Ford, England), Dr. K. Maes (Gent), Dr. K. Martens (Brussel), H. van Oorschot (Amsterdam), D. van der Poorten (Antwerpen), W. O. De Prins (Antwerpen).

Redactie-adres: W. O. De Prins, Nieuwe Donk 50, B-2100 Antwerpen (Belgium).

e-mail: willy.deprins@antwerpen.be.

Jaargang 31, nummer 3

1 september 2003

Aanvullende gegevens betreffende de families Melittidae en Megachilidae in België (Hymenoptera: Aculeata)

Karel Janssens

Abstract. Additional data concerning the families Melittidae and Megachilidae in Belgium (Hymenoptera: Aculeata)

The author reports on records of Melittidae and Megachilidae in Belgium from various sources. Most of the records are from the province of Antwerp, from which many species are mentioned here for the first time.

Résumé. Notes additionnelles concernant les familles de Melittidae et Megachilidae en Belgique (Hymenoptera: Aculeata)

L'auteur donne une liste de Melittidae et Megachilidae de Belgique originaire de diverses sources. La plupart des observations sont faites dans la province d'Anvers, en mentionnant plusieurs espèces nouvelles pour cette province.

Key words: Melittidae – Megachilidae – faunistics – Belgium – Antwerpen.

Janssens, K.: Korte Leemstraat 15A, B-2000 Antwerpen.

Als aanvulling op mijn eerder gepubliceerde lijst waarnemingen van Hymenoptera (Janssens 1981) volgt hier een verdere lijst in tabelvorm van de Melittidae en Megachilidae uit België. De meeste waargenomen soorten zijn vrij algemeen tot algemeen verspreid in België (Enckels *s.a.*, Leclercq 1971, 1982). Toch zijn enkele soorten, voor zover ik kon nagaan, nog niet eerder vermeld uit de provincie Antwerpen, nl.: *Anthidium manicatum*, *Stelis breviscula*, *Stelis phaeoptera*, *Chelostoma campanularum*, *Osmia adunca*, *Osmia fulviventris*, *Megachile ericetorum*, *Megachile ligniseca* en *Coelioxys inermis*.

In de tabellen zijn de waarnemingen chronologisch gerangschikt. De systematiek en nomenclatuur zijn volgens Fitton *et al.* (1978).

Phegea 31 (3) (1.IX.2003): 81

Melittidae

Dasygaster hirtipes Fabricius, 1793

Merksem	Antwerpen	06.06.1954	1♀	leg. M. Claes.
Antwerpen	"	24.08.1961	2♂	"Wilrijkse Plein".
Bevel	"	07.07.1963	2♀	Bij nesten in zandgroeve.
Bevel	"	08.08.1963	1♀	Bij nesten in zandgroeve.
Bevel	"	23.07.1964	1♀	Bij nesten in zandgroeve.
Villers-Tortrue	Luxemburg	26.07.1966	1♂	leg. C. Segers.
Antwerpen	Antwerpen	01.08.1970	1♂	In stadstuintje.
Kessel	"	19.07.1975	2♂	"Kesselse Heide".
Antwerpen	"	25.06.1976	1♀	In stadstuintje.
Zwijndrecht	"	02.08.1985	1♂	leg. B. Maes.

Macropis labiata Fabricius, 1804

Peerdsbos	Antwerpen	04.08.1917	1♀	leg. F. Bastin.
Kessel	Antwerpen	01.08.1970	1♀	Bij nest tussen mos.
Kessel	"	05.08.1970	1♀	Bij nest tussen mos.
Berlaar	"	23.07.1972	1♀	In tuin.
Linkeroever	"	31.08.1979	1♀	Op <i>Aster tripolium</i> .
Berlaar	"	19.08.1977	1♀	Op <i>Cirsium arvense</i> .
Peerdsbos	"	16.08.1984	3♀	Verzameld in een vochtig weiland op <i>Lysimachia vulgaris</i> , in totaal 40 ex. waargenomen (Koen Janssens).
Peerdsbos	"	29.08.1984	1♀	Idem
Ethe	Luxemburg	23.08.1984	1♀	leg. C. Segers.
Berlaar	Antwerpen	12.07.1987	1♀	In tuin.

Megachilidae

Anthidium manicatum Linnaeus, 1758

Merksem	Antwerpen	06.06.1954	1♂	leg. M. Claes.
Mussy-la-Ville	Luxemburg	05.08.1965	1♀	leg. C. Segers.
Rochefort	Namen	08.07.1973	1♀	leg. C. Segers.
Mussy-la-Ville	Luxemburg	10.07.1976	1♂	leg. C. Segers.
Mussy-la-Ville	"	19.07.1977	1♂	leg. C. Segers.
Berlaar	Antwerpen	11.07.1979	2♀	
Mussy-la-Ville	Luxemburg	27.07.1983	1♂	leg. C. Segers.
Berlaar	Antwerpen	29.07.1984	1♀	
Mussy-la-Ville	Luxemburg	01.08.1984	1♂	leg. C. Segers.
Berlaar	Antwerpen	14.07.1985	6♂	
Mussy-la-Ville	Luxemburg	04.07.1987	1♀	leg. C. Segers.
Mussy-la-Ville	"	24.07.1987	1♀	leg. C. Segers.

***Anthidium oblongatum* Illiger, 1806**

Mussy-la-Ville	Luxemburg	30.07.1970	1♀	leg. C. Segers.
Mussy-la-Ville	"	08.07.1977	1♀	leg. C. Segers.
Ethe	"	26.07.1977	1♀	leg. C. Segers.
Mussy-la-Ville	"	17.07.1978	1♀	leg. C. Segers.
Mussy-la-Ville	"	24.07.1978	1♂1♀	leg. C. Segers.
Mussy-la-Ville	"	05.07.1979	1♂	leg. C. Segers.
Ethe	"	27.07.1980	1♂	leg. C. Segers.
Mussy-la-Ville	"	10.07.1985	1♂	leg. C. Segers.

***Anthidium strigatum* Panzer, 1805**

Ethe (Rabais)	Luxemburg	17.08.1969	1♀	leg. C. Segers.
Hodister	"	03.08.1977	1♀	

***Stelis breviscula* Nylander, 1848**

Berlaar	Antwerpen	21.07.1972	1♀	
Hodister	Luxemburg	03.08.1977	2♀	

***Stelis phaeoptera* Kirby, 1802**

Berlaar	Antwerpen	23.07.1972	1♀	
Berlaar	"	19.07.1981	1♀	

***Heriades truncorum* Linnaeus, 1758**

Algemene soort. Waargenomen op *Chrysanthemum leucanthemum* en *Campanula* te Berlaar, Mortsel, Sint-Job-in't-Goor, Wechelderzande (Antwerpen), Hamme (Oost-Vlaanderen) en Laplaigne (Henegouwen), mannetjes van 14 juni tot 15 augustus en wijfjes van 18 juni tot 19 augustus.

***Chelostoma campanularum* Kirby, 1802**

Mortsel	Antwerpen	28.07.1981	2♀	Op <i>Campanula</i> in tuin.
Mortsel	"	17.07.1985	4♀	Op <i>Campanula</i> in tuin.
Mortsel	"	21.07.1986	4♀	Op <i>Campanula</i> in tuin.
Mortsel	Antwerpen	21.07.1987	1♀	
Hamme	O.-Vlaanderen	29.06.1993	1♀	leg. M. Claes.
Antwerpen	Antwerpen	01.07.1997	1♂	In stadstuintje.

***Chelostoma florisomne* Linnaeus, 1758**

Hamerenne	Namen	07.06.1970	1♀	leg. F. Verbeelen.
Olmen	Antwerpen	02.06.1974	1♀	
Ekeren	"	12.06.1984	1♀	leg. Joris Janssens.

***Chelostoma rapunculi* Lepeletier, 1841 (= *Eriades fuliginosum* Panzer, 1798)**

Gestel	Antwerpen	29.07.1962	1♂1♀	
Ekeren	"	29.07.1966	1♀	
Mortsel	"	15.06.1969	1♂	
Mussy-la-Ville	Luxemburg	12.07.1970	1♀	leg. C. Segers.

Berlaar	Antwerpen	07.07.1974	1♀	
Mortsel	"	14.07.1974	1♀	
Mortsel	"	28.07.1981	1♀	Op <i>Campanula</i> .
Mortsel	"	17.07.1985	1♀	
Berlaar	"	21.06.1986	1♂	
Berlaar	"	12.07.1987	1♂	
Mortsel	"	21.07.1987	1♂	
<i>Osmia adunca</i> Panzer, 1798				
Oorderen	Antwerpen	08.07.1982	1♀	Natuurreservaat "De Kuifeend", leg. Joris Janssens.
<i>Osmia aurulenta</i> Panzer, 1799				
Godinne	Namen	19.05.1963	1♂	
<i>Osmia bicolor</i> Schrank, 1781				
Hamerenne	Namen	07.06.1970	1♀	Nest in slakkenhuisje, leg. F. Verbeelen.
<i>Osmia coerulescens</i> Linnaeus, 1758				
Sint-Job-in't-Goor	Antwerpen	01.05.1971	1♂	
Berlaar	"	02.05.1971	3♂	
Berlaar	"	13.06.1971	2♂	
Berlaar	"	04.07.1971	1♀	Op <i>Lobelia</i> .
Berlaar	"	07.07.1974	2♂	
Mussy-la-Ville	Luxemburg	08307.1977	1♀	leg. C. Segers.
Mussy-la-Ville	"	23.07.1983	1♀	leg. C. Segers.
Berlaar	Antwerpen	14.07.1985	1♀	
<i>Osmia cornuta</i> Latreille, 1805				
Deurne	Antwerpen	09.04.1952	1♂	"Ter Rivierenhof".
Berchem	"	08.04.1954	1♀	
Antwerpen	"	28.04.1954	1♀	
Beveren	O.-Vlaanderen	06.04.1976	1♂	leg. B. Maes.
Westerlo	Antwerpen	07.04.1978	1♀	leg. R. De Jonghe.
Berlaar	"	06.04.1980	2♂	Op <i>Ribes</i> .
Ekeren	"	13.04.1984	1♀	"Oude Landen", op <i>Salix</i> , leg. Joris Janssens.
Ekeren	"	14.04.1984	3♀	Idem
Berlaar	"	15.04.1984	1♂	
Berlaar	"	16.05.1985	1♀	Bij nest in muurholte.
Berlaar	"	03.04.1988	1♀	
Antwerpen	"	23.03.1991	1♀	Op <i>Muscari</i> .
Treignes	Namen	14.04.1992	1♀	leg. I. Büscher.
Mechelen	Antwerpen	15.03.1993	6♀	Op <i>Calluna</i> .
Linkeroever	"	15.03.1993	1♀	leg. J. Bruers.

Phegea 31 (3) (1.IX.2003): 84

Antwerpen	"	22.03.1997	1♀	Op <i>Muscari</i> in stadstuinje.
-----------	---	------------	----	-----------------------------------

***Osmia fulviventris* Panzer, 1798**

Berlaar	Antwerpen	07.07.1968	1♀	
Mortsel	"	31.07.1972	1♀	
Neuville-en- Candroz	Luik	10.06.1978	1♂	
Berlaar	Antwerpen	17.06.1984	1♀	

***Osmia rufa* Linnaeus, 1758**

Zeer algemeen. Waargenomen te Antwerpen, Antwerpen-Linkeroever, Beerse, Berlaar, Bevel, Borgerhout, Deurne, Ekeren, Geel, Haasdonk, Herentals, Mechelen, Merkssem, Mortsel, Ranst, Stabroek, Westerlo, Wilrijk, Zwijndrecht (Antwerpen), Anseremme (Namen), Mussy-la-Ville (Luxemburg), Sinaai-Waas (Oost-Vlaanderen) en Vlamertinge (West-Vlaanderen). Mannetjes van 17 maart tot 30 mei, vrouwtjes van 30 maart tot 31 mei, vliegend op *Chelidonium*, *Crataegus*, *Muscari*, *Prunus*, *Ribes*, *Rosa* en *Tussilago*.

***Megachile ericetorum* Lapeletier, 1841**

Berlaar	Antwerpen	25.07.1968	1♀	
Mortsel	"	01.07.1973	1♂	
Berlaar	"	24.07.1973	1♂	
Berlaar	"	07.07.1974	1♂	
Berlaar	"	12.07.1975	2♀	
Berlaar	"	12.07.1987	2♂	Op <i>Glycine</i> .

***Megachile centuncularis* Linnaeus, 1758**

Algemeen. Waargenomen te Berlaar, Hoboken, Mortsel (Antwerpen), Godinne (Namen), Mussy-la-Ville (Luxemburg).

***Megachile circumcincta* Kirby, 1802**

Brasschaat	Antwerpen	20.05.1971	1♀	
------------	-----------	------------	----	--

***Megachile ligniseca* Kirby, 1802**

Mortsel	Antwerpen	12.08.1973	1♀	"Hof Savelkoel".
Mortsel	"	29.06.1975	2♂	"Hof Savelkoel".

***Megachile willoughbiella* Kirby, 1802**

Antwerpen	Antwerpen	01.07.1953	1♀	
Hoboken	"	20.05.1959	1♂	"Hobokense Polder", leg. L. Peeters.
Antwerpen	"	11.06.1966	1♀	
Antwerpen	"	15.06.1969	2♂	"Wilrijkse Plein".
Berlaar	"	07.07.1975	1♀	
Antwerpen	"	14.07.1995	1♀	Stadstuinje, op <i>Campanula</i> .
Antwerpen	"	15.07.1995	1♀	Stadstuinje, op <i>Campanula</i> .
Antwerpen	"	19.07.1995	1♀	Stadstuinje, op <i>Campanula</i> .
Antwerpen	"	16.05.1997	1♂	Stadstuinje, op <i>Campanula</i> .

***Coelioxys aurolimbata* Förster, 1853**

Mussy-la-Ville	Luxemburg	15.08.1964	1♀	leg. C. Segers.
Mussy-la-Ville	"	14.07.1985	1♀	leg. C. Segers.

***Coelioxys inermis* Kirby, 1802**

Mussy-la-Ville	Luxemburg	07.07.1970	1♀	leg. C. Segers.
Mortsel	Antwerpen	06.07.1975	1♂	"Hof Savelkoel".
Berlaar	"	15.08.1976	2♀	

Literatuur

- Enckels, R., s. a. Bloemenbezoekende bijen en wespen. — Biocosmos nr. 26, Oude God, Mortsel.
- Fitton, M. G., de V. Graham, M. W. R., Bouček, Z. R. J., Fergusson, N. D. M., Huddleston, T., Quinlan, J. & Richards, O. W., 1978. Hymenoptera. — In: Kloet, G. S. & Hincks, W. D., *Handbooks for the Identification of British Insects. A Checklist of British Insects*, volume XI, Part 4, 159 pp.
- Janssens, K., 1981. Enkele notities over Hymenoptera uit de Gaume en aangrenzend gebied. — *Phegea* 9(1): 1–8.
- Leclercq, J., 1971. Atlas provisoire des insectes de Belgique, cartes 535–546. — Faculté des Sciences agronomiques de l'Etat, Gembloux.
- Leclercq, J., 1982. Atlas provisoire des insectes de Belgique, cartes 1757–1780, 1786–1800. — Faculté des Sciences agronomiques de l'Etat, Gembloux.